

รายงานการประชุมชี้แจงและหารือแนวทางการดำเนินงานโครงการร่วมกับส่วนราชการจังหวัดอำนาจเจริญ
วันที่ 9 มิถุนายน 2563 ณ ห้องประชุมฝ้ายขิดคำพระ ชั้น 2 ศาลากลางจังหวัด

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายธนุสินธ์ ไชยสิริ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ
2. นางสาววิศรดา โสภาค	พัฒนาการจังหวัดอำนาจเจริญ
3. นางรัตดา กลางบุญเรือง	สถิติจังหวัดอำนาจเจริญ
4. นางจรรยาพร จิตรอารี	รักษาราชการแทน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ
5. นายธนบุลย์ กาทอง	หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ
6. นางสาวนิตยา วิศิษฎ์รัตนกุล	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ
7. นางเยาวลักษณ์ สวัสดิ์ไชย	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ
8. นายพงศกร แสวงหา	นักวิชาการคลังชำนาญการ สำนักงานคลังจังหวัดอำนาจเจริญ
9. นางธนาลักษณ์ ยอดไกรศรี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอำนาจเจริญ
10. นางสาวรินทร์ ชนะกุล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอำนาจเจริญ
11. นายภาณุวัฒน์ บุญศรีธธา	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน สำนักงานสถิติจังหวัดอำนาจเจริญ
12. นางฐาปนีย์ มีแสง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ
13. นายวินัย มีชัย	ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ
14. รศ.ดร.ชวลิต ถิ่นวงศ์พิทักษ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย นวัตกรรมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
15. รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรมย์	หัวหน้าโครงการ ประธานศูนย์วิจัยอนุภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
16. ผศ.ดร.ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
17. ผศ.ดร.ณัฐชวัล โกคาพานิชวงษ์	อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
18. อาจารย์ธวัช มณีผ่อง	อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
19. ดร.ศิริสุดา แสวงอวิ	รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
20. ดร.จันทรา ธนะพัฒน์นางค์	รองคณบดีวิจัยและพัฒนานักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
21. ดร.พิสมัย ศรีเนตร	หัวหน้าสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
22. นายสุภวัฒน์ โสวรรณ	หัวหน้าสำนักงานส่งเสริมบริหารงานวิจัยฯ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
23. นางสาวโฉมสอาดค์ ไชยรงค์	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
24. นางสาวกฤษณา สมตา	ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
25. นางสาวปาริยา เทียงกระโทก	ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
26. นายศิระศักดิ์ คชสวัสดิ์	ผู้ช่วยนักวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
27. นางสาวจันทนา เบญจทรัพย์	นักวิจัยที่มกลาง
28. นายถนอมสิน พลลาง	นักวิจัยที่มกลาง

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

นายธนุสินธ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ

กล่าวต้อนรับคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมีความยินดีที่ทางด้านวิชาการ ลงมาแก้ไข ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ซึ่งมองว่าเป็นเรื่องที่ยากพอสมควร ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เนื่องจาก ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาในภาพรวม เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ปัญหาด้านสาธารณสุข แหล่งน้ำ การคมนาคม การไฟฟ้า การสื่อสารต่าง ๆ ด้านสาธารณสุข ซึ่งสามารถจัดการได้ดี หรือแม้กระทั่งสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนาที่ได้รับการชื่นชมจากนานาชาติ แต่ถ้ามองเป็นปัญหาระดับครอบครัว หรือปัญหาความยากจน ปัญหาด้านยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาส่วนตัว ภาครัฐจะมีความยากลำบากในการดำเนินการ (ปัญหายาเสพติด เป็นต้นเหตุของความยากจน) จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือกับหน่วยงานส่วนต่าง ๆ และเป็นโอกาสที่ดี ที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเห็นความสำคัญของเรื่องนี้และลงมาเก็บข้อมูล

จังหวัดอำนาจเจริญขอขอบพระคุณคณะวิจัยทุกท่าน หัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนด้านเอกชน ที่เสียสละเวลา มาให้ข้อมูลกับคณะนักวิจัยในวันนี้ และขอเชิญคณะวิจัยชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ และแก้ไข ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำจังหวัดอำนาจเจริญต่อไป

รศ.ดร.ชวลิต ถิ่นวงศ์พิทักษ์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย นวัตกรรมและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

กล่าวแนะนำคณะนักวิจัย นักวิจัยทีมกลาง ผู้ช่วยนักวิจัย และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ทราบ

ภาคเช้า คณะวิจัยได้เดินทางเข้าพบปะพูดคุยกับภาคประชาสังคม และเมื่อ 3 สัปดาห์ก่อน ได้มีการลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลเล็กน้อย และโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และแก้ไข ปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นโครงการที่จัดทำในหลายพื้นที่ ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญก็เป็นหนึ่งใน 10 จังหวัดนำร่องโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่ 1) เพื่อสำรวจข้อมูลและสนับสนุนการจัดทำระบบข้อมูลความยากจนและติดตามการช่วยเหลือ จังหวัดอำนาจเจริญ ข้อที่ 2) เพื่อออกแบบกลไก กระบวนการวิจัยและเครื่องมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนการทำงาน ช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาความยากจน จังหวัดอำนาจเจริญ ข้อที่ 3) เพื่อติดตามวิเคราะห์ข้อมูลคนจนและหนุนเสริมกลไกพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อแก้ไข ปัญหาความยากจนของจังหวัดอำนาจเจริญ และข้อที่ 4) เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ระดับครัวเรือนและการทำงานเชิงพื้นที่ แก้ไข ปัญหาความยากจน จังหวัดอำนาจเจริญ สู่การจัดทำข้อเสนอแนะ เชิงนโยบาย เชิงพื้นที่

ข้อมูลทั่วไป จังหวัดอำนาจเจริญ มีประชากรทั้งหมด 378,583 คน แบ่งเป็นเพศชาย 188,841 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.88) เพศหญิง 189,742 คน (คิดเป็นร้อยละ 50.12) จำนวนครัวเรือน 98,004 ครัวเรือน การแบ่งเขตการปกครอง 7 อำเภอ 56 ตำบล 653 หมู่บ้าน

เนื่องจากโครงการนี้ มีที่มาของข้อมูลหลายแหล่ง จึงจำเป็นต้องหาจุดเริ่มต้นของโครงการ ซึ่งก็คือ TPMAP เป็นฐานข้อมูลส่วนกลาง การเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่ไปลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยมีมิติ และตัวชี้วัดของการวัดความยากจนอยู่ 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านความเป็นอยู่ 3) ด้านการศึกษา 4) ด้านรายได้ และ 5) ด้านการเข้าถึงบริการของรัฐ

จำนวนคนจนรายอำเภอของจังหวัดอำนาจเจริญจากฐานข้อมูล ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP) จำนวน 1,802 ราย โดยแยกเป็น อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จำนวน 588 ราย อำเภอลืออำนาจ จำนวน 62 ราย อำเภอพนา จำนวน 26 ราย อำเภอปทุมราชวงศา จำนวน 33 ราย อำเภอชานุมาน จำนวน 103 ราย อำเภอเสนางคนิคม จำนวน 147 ราย และอำเภอหัวตะพาน จำนวน 833 ราย (คนจนหนึ่งคน มีปัญหาได้มากกว่า 1 ด้าน)

จากฐานข้อมูล TPMPAP มีคนจนจำนวน 1,802 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.7 ด้านมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) เฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 59,319 บาท ซึ่งอยู่ลำดับที่ 73 ของประเทศ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน จำนวน 18,231 บาท

ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ จำนวน 23,522 บาท ด้านเส้นความยากจน จำนวน 2,394 บาท/คน/เดือน ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ จำนวน 2,579 บาท/คน/เดือน ด้านสัดส่วนคนจน (วัดจากรายได้) คิดเป็นร้อยละ 14.26 ซึ่งมากกว่าค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ คิดเป็นร้อยละ 10.30 ด้านความรุนแรงของความยากจน (Severity of Poverty) (คนจนถาวร) คิดเป็นร้อยละ 0.5 ความยากจนและหนี้สินเป็นปัญหาลำดับที่ 4 ที่ประชาชนต้องการให้แก้ไข

วิธีการวิจัย แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน คือ

- 1) การใช้แบบสำรวจ (Questionnaire survey) จาก 1,802 คน ตามข้อมูล TPMAP อำนาจเจริญ ตามตัวชี้วัด 5 ด้าน
- 2) เส้นประวัติศาสตร์ (Historical timeline) โดยเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนหรือพื้นที่ที่คาดว่าจะทำเป็นโครงการแก้ไขปัญหายากจนนำร่อง
- 3) พืชครอบครัว (Family tree) โดยเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนหรือในพื้นที่ที่คาดว่าจะทำเป็นโครงการแก้ไขปัญหายากจนนำร่อง
- 4) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) โดยเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชน
- 5) Photo essay รายบุคคล ทำเป็นโครงการนำร่อง ด้วยการนำเสนอเรื่องราวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญผ่านงานเขียนสั้น ๆ ที่มีรูปภาพประกอบการอธิบายโดยเน้นการเล่าให้เห็นสถานการณ์ปัจจุบันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 6) นำข้อมูลมาประชุมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อริเริ่มจัดทำ business model สำหรับการแก้ปัญหายากจน
- 7) จัดทำโครงการแก้ไขปัญหายากจนนำร่อง 1 โครงการ โดยจะสนับสนุนงบประมาณในการเริ่มโครงการ (Seed Money)

กิจกรรมการทำแผนงาน

- 1) ประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด/อำเภอ เพื่อหารือการจัดทำโครงการวิจัยได้แก่ จุดมุ่งหมายการวิจัย กระบวนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย กำหนดพื้นที่
- 2) เก็บข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม จากบัญชีรายชื่อคนจนที่อยู่ในฐานข้อมูลของจังหวัดอำนาจเจริญ เก็บข้อมูลตามเกณฑ์ความยากจน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านรายได้ และด้านการเข้าถึงบริการรัฐ จากฐานTPMAP
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS และอธิบายข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา
- 4) เก็บข้อมูลด้วยเส้นประวัติศาสตร์และพืชครอบครัวด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกรอบประเด็นที่เตรียมไว้โดยทำไปพร้อมกันทั้งสองเทคนิคจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย
- 5) จัดทำโครงการแก้ไขปัญหายากจนนำร่อง 1 โครงการ ในพื้นที่ยากจนที่สุดของจังหวัดอำนาจเจริญ
- 6) ประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาทั้ง 5 มิติ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (Model การแก้จน)
- 7) ประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดจากข้อสังเคราะห์และข้อเสนอเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนจังหวัด

ผลผลิตของโครงการ

- 1) ฐานข้อมูลคนจน ที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์
- 2) กลไกและกระบวนการวิจัยและเครื่องมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่
- 3) โครงการแก้ไขปัญหายากจนนำร่อง 1 โครงการ เพื่อลดปัญหายากจน
- 4) แนวทางการแก้ปัญหาทั้ง 5 มิติ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (Model การแก้จน)

5) ข้อเสนอการพัฒนาศาสตร์จังหวัดจากข้อสังเคราะห์และข้อเสนอเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนจังหวัดอำนาจเจริญ ขอบเขตของระยะเวลาโครงการคือ 1 ปี

ในระยะของโครงการนี้ ทางคณะวิจัย อยากจัดการด้านข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ที่สุด และเป็นคนจนกลุ่มเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ว่าเป็นใคร อยู่ตรงไหนของพื้นที่ และสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเป็นคนยากจนเกิดจากอะไร หากเราสามารถทราบถึงปัญหาเชิงลึกของคนจน ทางคณะวิจัยมีความคาดหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาให้ให้คนจนได้

การลงพื้นที่จะทำให้เห็นมุมมองในหลาย ๆ ด้าน เห็นความเป็นจริง เห็นความเป็นอยู่ของคนจน ซึ่งจะทำให้คาดเดาได้ว่าข้อมูลในอนาคตเป็นอย่างไร และอยากลงพื้นที่ทำงานร่วมกับส่วนราชการในท้องถิ่น ซึ่งก็คือพัฒนากร

รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรัมย์ หัวหน้าโครงการฯ

กล่าวว่า นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้า ได้เล่าภาพรวมของจังหวัดอำนาจเจริญให้คณะวิจัยได้รับทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โครงการนี้ ถูกกำกับด้วย 2 คำ คือเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ซึ่งเป็นโครงการที่หนุนเสริมกับงานโครงการที่หน่วยงานราชการเคยทำ แต่ว่ามีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น เพื่อต้องการหาข้อมูลให้ได้ว่า ในจำนวนคนจน 1,802 คน อยู่ตรงไหน มีสภาพชีวิตเป็นอย่างไร สาเหตุอะไรที่ทำให้ประชาชนเป็นคนจน และคนจนต้องการความช่วยเหลืออะไร และทางภาครัฐสามารถช่วยเหลืออะไรคนจนได้บ้าง โดยการให้คนจนมีส่วนร่วมกับการแก้ไขปัญหาในจุดนี้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

พื้นที่ในอำเภอไหน ควรเป็นพื้นที่ของโครงการนำร่อง ซึ่งคณะวิจัยไม่สามารถทำโครงการนำร่องได้ทุกพื้นที่ ด้วยระยะเวลาที่จำกัดภายใน 1 ปี ทางคณะวิจัยจำเป็นต้องปรึกษาร่วมกับส่วนราชการของจังหวัดและภาคประชาสังคม เนื่องจากภาคประชาสังคมของจังหวัดอำนาจเจริญมีความเข้มแข็งมาก บนฐานข้อมูลจากการสำรวจ บนฐานข้อมูลเชิงลึก ที่คณะวิจัยจะใช้เทคนิคนอกเหนือจากแบบสอบถามผ่านทาง Application เพื่อความสะดวกในการจัดฐานข้อมูล และทุกคนสามารถใช้ฐานข้อมูลนี้ได้

การเก็บข้อมูลเชิงลึกของนักวิจัย เพื่อที่จะเก็บข้อมูลเชิงลึกลงไปให้ได้ว่าอะไรที่ทำให้ประชาชนเป็นคนจน เนื่องจากแบบสอบถามเป็นการสอบถามทั่วไป ที่ไม่ลงลึกมาก ซึ่งจะไม่สามารถเห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนจน เห็นที่อยู่อาศัยของคนจน หรือจุดหักเหของชีวิตคนจนเหล่านั้น และคนจนต้องสู้อย่างไร และพยายามช่วยเหลือตนเองอย่างไร หรือมีข้อจำกัดด้านใดที่ทำให้คนจน ไม่สามารถหลุดพ้นจากความเป็นคนจนได้ โดยใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อไปเสริมกับข้อมูลในเชิงปริมาณ ซึ่งคณะวิจัยมองว่าข้อมูลเหล่านี้จะทำให้มองเห็นถึงความเป็นพลวัตของความยากจน ไม่ใช่ความยากจนที่เกิดขึ้น ณ จุดใด เป็นความยากจนที่ต่อเนื่องยาวนาน ยากจนเรื้อรัง

นางสาวจันทนา เบญจทรัพย์ นักวิจัยทีมกลาง

จากทางผู้ที่พัฒนาระบบแจ้งว่า รายชื่อ 1,802 คน หน่วยงานที่มี Log Book จะสามารถเข้าใช้บริการได้จำนวน 5 หน่วยงาน เช่น สำนักงานจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอำนาจเจริญ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อดูข้อมูลรายละเอียดของแต่ละบุคคลได้ จึงอยากขอความร่วมมือสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ นำเอกสารรายบุคคลให้คณะวิจัย ทำการตรวจสอบข้อมูลการตกหล่นของรายชื่อคนจน ซึ่งทางภาคประชาสังคมแจ้งว่า อาจจะมีมากกว่า 1,802 ราย แต่เนื่องจากฐานข้อมูล TPMAP วิเคราะห์ข้อมูลจากการลงทะเบียน ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช.2ค.) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ในภาคอีสานมีด้วยกันทั้งหมด 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดสกลนคร ภาคเหนือคือจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคกลางคือจังหวัดชัยนาท และภาคใต้คือจังหวัดปัตตานี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล คนจนที่จนจริง ๆ และขาดโอกาส เช่นเป็นคนพิการที่ตกสำรวจ เป็นคนจนที่ไม่ได้รับสวัสดิการ ทางคณะวิจัยก็จะนำเอารายชื่อคนเหล่านี้ มาแจ้งให้ทราบว่ามีจำนวนเท่าไร กับอีกประเภทคือคนจนที่มีศักยภาพและสามารถพัฒนาได้ ก็จะนำโครงการที่สามารถหนุนเสริมได้ หากมีอาชีพอยู่แล้วก็พัฒนาให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

นางสาววิศรา โสภาค พัฒนาการจังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ สามารถเข้าระบบของฐานข้อมูลได้ แต่ในทางของกฎหมายไม่สามารถนำข้อมูลออกมาได้

ในคณะวิจัยไม่มีหน่วยงานของภาคการศึกษา ซึ่งอยากให้มีหน่วยงานด้านนี้ด้วย เพื่อที่จะได้แก้ไขปัญหาของทางการศึกษา จากฐานข้อมูลที่ได้รับมา ตัวชี้วัดด้านการศึกษาปรากฏออกมาอยู่ในระดับที่สูง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ เพิ่งจะได้เข้าใช้ระบบในปีี้ เพราะทำเรื่องของการแก้ไขปัญหาความยากจน ถ้ามองในข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพียงอย่างเดียว ข้อมูลอาจจะไม่ครอบคลุม เลยใช้ฐานข้อมูล TPMAP ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเข้ามาด้วย จากการลองใช้ฐานข้อมูลจริง ๆ แล้วคนจนที่มีปัญหามากที่สุดคือการเข้าถึงบริการของภาครัฐ แต่เมื่อลงไปเก็บข้อมูล ไม่ได้เป็นครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ของข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องลงพื้นที่ ว่าคนจนประสบปัญหาทางด้านใด และในส่วนที่ตกลง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ ก็จะปักหมุดคนจนเพิ่ม ซึ่งตอนนี้อยู่ระหว่างให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลทางด้าน จปฐ. และของ TPMAP

ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่สอดคล้องกับฐานข้อมูล TPMAP ก็คือเรื่องรายได้ ตกตัวชี้วัดที่ 22 ซึ่งตกเกณฑ์จำนวน 106 ครัวเรือน ทางอำเภอได้ลงพื้นที่ตรวจสอบ จำแนกสถานะ ใน TPMAP Logbook ก็จะดำเนินการในการปักหมุดและสอบถามปัญหา พร้อมทั้งบันทึกการให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการ

ประเด็นถามตอบ

นายธนูสินธ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ

ยกตัวอย่างอำเภอพนา 26 ราย มีรายชื่อแล้วหรือไม่

นางสาววิศรา โสภาค พัฒนาการจังหวัดอำนาจเจริญ

ขณะนี้ยังไม่มีเอกสารรายชื่อดังกล่าวเนื่องจากรายชื่ออยู่ใน Logbook ของฐานข้อมูล TPMAP แต่จะมีรายชื่อรายชื่อ 23 ครัวเรือนของอำเภอพนา เท่านั้น

อยากทราบแผนการดำเนินการของโครงการเพื่อจะได้ประสานพัฒนาการแต่ละอำเภอ ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลร่วมกับคณะวิจัยว่ามีแผนการดำเนินงานอย่างไร เพื่อจะได้ประสานงานกับ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ในการให้ความร่วมมือด้านข้อมูลคนจน และอำนวยความสะดวกในการทำงานในพื้นที่

นางจรรยาพร จิตรอารี รักษาการแทน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ จะลงข้อมูลในส่วนของผู้ที่ได้รับสงเคราะห์เด็ก เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เงินสงเคราะห์ลูกเงิน เงินโครงการอุดหนุนเพื่อการดูแลของเด็กแรกเกิด

ในปีงบประมาณ 2563 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ ไม่ได้จัดการอบรม จากการจัดโครงการในปีก่อน จะไม่ได้เน้นในเรื่องของการประกอบอาชีพ แต่จะเน้นในเรื่องของการดูแลตนเอง ความเป็นอยู่ แต่ปี 2563 โครงการที่ทำจะเป็นลักษณะการช่วยเหลือโดยตรง จากกลุ่มผู้ด้อยโอกาส 7 ประเภท คือ คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็กแรกเกิด ครอบครัวมีปัญหา ประสบปัญหาทางสังคม คนเร่ร่อน และขอทาน ให้เงินโดยการนำเข้าบัญชี และลงพื้นที่โดยนักสังคมสงเคราะห์ ว่าประสบปัญหาจริงหรือไม่ และ โครงการเงินกู้ยืมจากกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตั้งแต่ 40,000 – 120,000 บาท และก็จะมีส่วนส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ ตั้งขึ้นมา 9 แห่ง และศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

ประเด็นถามตอบ

คณะนักวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ชักถาม

มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคนรุ่นใหม่หรือไม่

นางจรรยาพร จิตรอารี รักษาการแทน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ

มีสภาเด็ก ซึ่งอยู่ในความดูแลของบ้านพักเด็ก และเครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ทั้ง 56 ตำบล และมีความเข้มแข็ง ซึ่งมีความเห็นด้วยกับท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ ในการขอข้อมูลจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด

นายธนูสินธ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ

โครงการนี้เป็นโครงการที่ยาก อีกทั้งเส้นความยากจนอยู่ตรงไหน ทางหน่วยงานจะทราบได้อย่างไร ประชาชนคนไหนจน หรือไม่จน ในจำนวน 1,802 คน อาจจะได้เป็นคนจนจริงก็ได้ และคนจนจริงก็อาจจะไม่ได้ อยู่ในจำนวน 1,802 คน จึงต้องตรวจสอบก่อน ว่าเราจะนิยามคำว่าคนจนอย่างไร อะไรคือคนจน เมื่อมองปัญหาที่เกิดขึ้นตรงนี้ จึงเป็นเรื่องที่หนัก ด้วยความที่เป็นคนด้อยโอกาสทางด้านต่าง ๆ เช่น ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับเด็กเล็ก หรือไม่ก็ผู้พิการ ที่อยู่ในสภาพบ้านเรือนที่แย่มากมาก ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็ไม่ใช่เรื่องง่าย จึงทำให้ส่วนราชการลงไปแก้ปัญหาไม่ได้โดยทฤษฎีนั้นทำได้ แต่การปฏิบัติมันทำได้ยาก

จังหวัดอำนาจเจริญ มีจำนวน 7 อำเภอ 56 ตำบล 607 หมู่บ้าน 31 ชุมชน (เขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ)

สมัยที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นนายอำเภอ อยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มีโอกาสสร้างบ้านให้คนจนเป็นหลังแรกของจังหวัด เมื่อปี พ.ศ. 2548 และหลังจากนั้นคณะรัฐบาลในยุคนั้น ได้ให้ประชาชนมาลงทะเบียนคนจน จึงนำลักษณะงานของโครงการนั้นมาดำเนินการในพื้นที่ และให้ผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกและลงไปตรวจเยี่ยม และให้แต่ละหน่วยงานราชการวางแผน ซึ่งก็ไม่ได้ประสบผลสำเร็จทุกราย เนื่องจากปัญหาในครัวเรือน และการที่ประชาชนอาศัยอยู่ในบ้านหลังเล็กก็ไม่ได้แปลว่าประชาชนคนนั้นจะเป็นคนจน ทางคณะวิจัยต้องวิเคราะห์เป็นรายคน ในปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่จนจริง ๆ ก็อาจจะยังเข้าไม่ถึงการบริการนี้ เพราะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ผู้สูงอายุ

การแก้ไขปัญหาบางเรื่อง จะใช้การวิเคราะห์อย่างเดียวไม่ได้ ต้องใช้การสังเคราะห์ด้วย การลงเก็บข้อมูลในพื้นที่จะเป็นประโยชน์มากกว่า โดยไม่ต้องคำนึงถึงตัวเลขที่ต้องการว่าจะครบตามจำนวนหรือไม่ และรับฟังปัญหาของคนจนว่าต้องการอะไร ยกตัวอย่างโครงการ “กาฬสินธุ์ Happiness Model” แบ่งคนจนออกเป็น 2 ส่วน คือ คนจนจริง ๆ และคนจนคั่นคั่น โดยทางโครงการจะดูแลคนจนคั่นคั่นเป็นอันดับแรก เพราะถ้าบุคคลเหล่านี้ไม่ได้รับการช่วยเหลือก็จะอยู่กับที่เหมือนเดิม เนื่องจากความด้อยโอกาส

ปัญหาที่ทำได้ยากสุดตอนนี้คือ คนจนไม่มีบ้าน ไม่มีความมั่นคงที่แข็งแรง เพราะการสร้างบ้านไม่ใช่เรื่องที่คนจนจะทำได้ง่ายๆ เนื่องจากบ้านหนึ่งหลังนั้นมีราคาค่อนข้างแพง และหน่วยงานราชการก็ไม่สามารถสร้างบ้านให้กับคนจนได้ทุกคน และปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ดุฉิวเดินเหมือนงายแต่การปฏิบัติทำได้ยาก ยกตัวอย่างเช่น เวลาเจ็บป่วยก็มาพบแพทย์ แต่ทางปฏิบัติไม่ใช่อย่างนั้น คนจนมีข้อจำกัดมาก

นโยบายของรัฐบาลบางครั้งก็ไม่ประสบผลสำเร็จ การส่งเสริมอาชีพชาวบ้าน ชาวบ้านทำอาชีพเดียวกันทั้งหมดหมู่บ้านจะไปรอดหรือไม่ ทุกคนปลูกมันสำปะหลังกันจะไปรอดหรือไม่

ไม่ควรตั้งเป้าหมายสูงมาก ในความเป็นจริง ได้เก็บข้อมูลคนจนจริง ๆ หมู่บ้านละ 3 - 4 ครอบครัวก็ถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว เพราะคงดูแลคนจนทั้งหมดไม่ไหว โดยต้องเจาะลึกเฉพาะผู้ที่ยากจนขั้นแค้น สามารถแก้ปัญหาให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้ในระดับหนึ่ง

ที่ทางจังหวัดอำนาจเจริญ ไม่มั่นใจเรื่องข้อมูล เพราะคนที่ทราบข้อมูลได้ดีที่สุดก็คือพื้นที่ (ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน) ในการทำงานในปัจจุบัน จะละลายพื้นที่กันมา ยกตัวอย่างของอำเภอหัวตะพาน นายอำเภอท่านก็ไม่ทราบว่าจำนวนคนจนในอำเภอหัวตะพานมีจำนวน 833 คน เพราะข้อมูลไปอยู่ที่ส่วนกลาง ข้ามขั้นตอนของอำเภอไป จริง ๆ แล้วการทำงานตรงนี้ จังหวัดไม่สามารถทำได้หรอก เพราะคนที่จะขับเคลื่อนได้ดีที่สุดคือคนในหมู่บ้าน จังหวัดมีหน้าที่เหมือนกองพล ส่วนอำเภอมิหน้าที่เหมือนกองพัน และตำบลกับหมู่บ้านเหมือนกองร้อยรบ ดังนั้นจึงต้องเสริมความเข้มแข็งให้กับกองร้อย และกองพลมีหน้าที่สนับสนุน

โครงการส่วนใหญ่ไม่สำเร็จเพราะ “ใจร้อน” เมื่อต้องการเป้าหมาย โครงการจึงถูกทิ้ง โครงการหลายส่วน คือมีข้อมูล แก้ปัญหาเรื่องความยากจน แต่ตัวชี้วัดไม่ชัดเจนแต่อยากให้เห็นผลชัดเจน และมีข้อเสนอที่เป็นไปได้ เช่น ประชาชนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน จะแก้ปัญหาอย่างไร

เสนอให้ไปอำเภอที่มีจำนวนน้อยก่อน ทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยพัฒนาการของแต่ละอำเภอจะช่วยได้มากคืออำเภอพนา และไล่ขึ้นมาตามลำดับจากน้อยไปมาก จากนั้นก็นำข้อมูลในทุก ๆ ส่วนมาสอบทาน ทั้ง ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ฐานข้อมูล TPMAP โดยขอให้หน่วยงานที่มีข้อมูล ส่งต่อข้อมูลให้กับคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำก่อนการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เนื่องจากอำเภอพนามี 4 ตำบล ถ้าทางคณะวิจัยลงพื้นที่ใหญ่ก่อนจะมีความเหนื่อยล้า

ประเด็นถามตอบ

ผศ.ดร.ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

อยากทราบลักษณะของคนจนในเขตเมือง

นายธนูสินธ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ ให้ข้อคิดเห็น

ถึงแม้จะอยู่ในเขตเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ แต่ก็ยังมีสภาพเป็นหมู่บ้าน ไม่ถึงขนาดเป็นสลัม มีการปลูกบ้านใกล้ชิด ปัญหาที่คงไม่ต่างจากหมู่บ้านตำบลอื่น ๆ เท่าไรนัก ส่วนเทศบาลเมืองก็จะมองข้ามไป

รศ.ดร.กนกวรรณ มโนรมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาพรวมของการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของจังหวัดอำนาจเจริญ อยากทราบว่าที่ผ่านมาทางจังหวัดอำนาจเจริญ มีโครงการอะไรบ้างที่อยู่ในมือ มีการสนับสนุนหรือลดปัญหาความยากจนได้หรือไม่

นายธนุสินธ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ ให้ข้อคิดเห็น

โครงการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาวิสัยทัศน์ของจังหวัด ซึ่งของจังหวัดอำนาจเจริญเป็นเรื่องของเมืองธรรมเกษตร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และเส้นทางการค้าสู่อาเซียน งบประมาณของจังหวัดส่วนใหญ่ก็จะลงไปในภาพรวม ซึ่งไม่ได้เจาะเข้าถึงกลุ่มคนจนโดยตรง แต่ในการแก้ไขปัญหาความยากจน ส่วนใหญ่จะเป็นงบประมาณของส่วนราชการเช่น กรมพัฒนาชุมชน หรือ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะมาจากหน่วยงานมากกว่างบประมาณจังหวัด

นายธนบุลย์ กาทอง หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน

ในเรื่องของการขอรายชื่อคนจนจำนวน 1,802 คน คิดว่าคงไม่มีปัญหาใด ๆ ขอให้คณะวิจัยทำหนังสือให้เป็นหลักฐานทางราชการ ซึ่งจะมีข้อมูล 2 กลุ่ม ซึ่งทางพัฒนาชุมชนจะใช้ข้อมูลเป็นครัวเรือน จำนวน 1,309 ครัวเรือน ซึ่งใน 1 ครัวเรือนสามารถลงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ 2 หรือ 3 คนก็ได้ และข้อมูลจากฐานข้อมูล TPMAP จำนวน 1,802 คน ซึ่งตอนนี้ทางพัฒนาชุมชนได้ให้ทางอำเภอศึกษาการลงทะเบียนข้อมูล ซึ่งค่อนข้างยากและพยายามทำความเข้าใจกับการลงทะเบียน

ในภาพรวมของการแก้ไขปัญหาความยากจน อยู่ในลักษณะงานของแต่ละฟังก์ชัน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น ก็ลงไปส่งเสริมด้านอาชีพ และในส่วนของพัฒนาชุมชน จะมีโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ กลุ่มคนเป้าหมายของสำนักงานคือ กลุ่มชาวบ้านที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ซึ่งได้งบประมาณในปี 2563 จำนวน 100 ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ และจะมีการฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องอาชีพ เศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ หลังจากการไปดูงานก็จะมอบปัจจัยการผลิตให้ การส่งเสริมเรื่องของ OTOP แต่การแก้ไขในลักษณะเดียวกันอาจไม่เหมาะสมกับสภาพของแต่ละราย เห็นว่าควรแก้ปัญหาแบบ “ตัดเสื้อให้พอดีตัว” แก้ปัญหาให้เหมาะกับแต่ละกรณี

นายพงศกร แสวงหา นักวิชาการคลังชำนาญการ สำนักงานคลังจังหวัดอำนาจเจริญ

ในส่วนของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต้องเข้าตามเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ประชาชนทุกคนที่เข้าตามเกณฑ์สามารถลงทะเบียนได้หมด ปัจจุบันมีคนที่ไม่เข้าเกณฑ์จำนวนมาก ทางกระทรวงการคลังมีโครงการที่จะเปิดให้ลงทะเบียนในรอบที่ 2 ซึ่งการลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐลงทะเบียนได้ทุกคน ตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป ไม่มีที่นาเกิน 10 ไร่ ไม่มีที่ดินเกิน 15 ตารางวา มีเงินฝากในบัญชีธนาคารหมุนเวียนไม่เกิน 100,000 บาท

นางฐาปณีย์ มีแสง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดอำนาจเจริญ

ถ้าครัวเรือนที่ลงทะเบียนเกษตรกรของจังหวัดอำนาจเจริญ มีทั้งหมดประมาณ 7,000 เศษ ที่สามารถตรวจสอบในระบบของกรมส่งเสริมได้ แต่ตัวนี้จะไม่ได้อะไรเรื่องรายได้ จะดูในส่วนของพื้นที่ทำกิน กิจกรรมทางการเกษตร พืช สัตว์ ประมง และในส่วนของเกษตรกรที่ยากจน ได้ไปลงพื้นที่แก้ไขปัญหาที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ซึ่งทางสำนักงานเกษตรจังหวัดจะสนับสนุนในด้านของเมล็ดพันธุ์พืชเบื้องต้น และปัจจัยการผลิตเบื้องต้น แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีความต้องการในเรื่องของปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ซึ่งต้องการเงินสดเป็นส่วนใหญ่ และจะอ้างว่ามีพื้นที่น้อย หรือทางสำนักงานฯ จะหางานให้ชาวบ้านทำเป็นรายวัน ชาวบ้านก็ไม่อยากจะทำและอ้างว่าไม่มีแรงทำงาน ทางสำนักงานฯ อยากให้ชาวบ้านทำการเกษตรเบื้องต้น คือการลดรายจ่ายในการใช้ชีวิตประจำวัน ก่อนจะไปถึงภาคธุรกิจจากการขายผลผลิตทางการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัด มีสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ ซึ่งจะมีรหัสผ่านของแต่ละอำเภอ ในการลงพื้นที่ คณะวิจัยสามารถเข้าขอข้อมูลได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอได้เลย

อาจารย์ธวัช มณีผ่อง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

งานวิจัย อาจจะทำให้เราเข้าใจความยากจนในเงื่อนไขไม่ใช่ความยากจน เพราะคนจนก็จะมีปัจจัยหลายอย่าง คำถามของรองผู้ว่าราชการจังหวัด อาจจะเป็นโอกาสสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่ไม่มีพื้นที่ทำกินในประเทศจำนวนมาก เพราะเหตุใดคนเหล่านั้นถึงไม่มี ไม่มีเพราะความจน หรือไม่มีเพราะโอกาสที่จะมี

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ

มองว่าในอนาคตจังหวัดใหญ่ๆ จะกลายเป็นจังหวัดอุตสาหกรรมแต่ธรรมชาติจะหายไป ขณะที่จังหวัดอำนาจเจริญยังมีธรรมชาติที่สมบูรณ์ ในอนาคตจึงจะขายการท่องเที่ยว สุขภาพและธรรมชาติ เป็นที่มาของแนวคิดเรื่อง “เมืองธรรมเกษตร” คนอำนาจเจริญมีแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์ แต่ขาดโอกาสในการสร้างรายได้ มองว่าถ้าพัฒนาเป็นเกษตรยุคใหม่/ดิจิทัล จะเพิ่มมูลค่าทางการเกษตรภายใต้พื้นที่การผลิตเท่าเดิม ในส่วนภาคอุตสาหกรรม จะมีลักษณะขัดต่อเมืองธรรมเกษตร ซึ่งภาคประชาสังคมจะไม่เห็นด้วย เนื่องจากมี ทั้งโทษและประโยชน์ คนก็อาจจะเห็นขัดแย้งกัน แต่ถ้ามองว่าเป็นอุตสาหกรรมด้านสุขภาพไม่ก่อให้เกิดมลพิษ คนในจังหวัดก็อาจจะเห็นด้วย คือหลักการของอุตสาหกรรมต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นแนวทางต่อไปที่เห็นตรงกันคือต้องเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในส่วนภาคธุรกิจการค้า ในด้านบุคลากรค้าที่ผ่านมากคนอำนาจขาดดุลในจังหวัด เนื่องจากมักจะไปซื้อของจากจังหวัดอุบลราชธานี

แต่ในช่วงโควิด ปริมาณการซื้อขายหลายส่วนกลับดีขึ้น เช่นธุรกิจก่อสร้าง เพราะคนไม่ไปซื้อของต่างจังหวัด แต่เมื่อคนที่กลับมาอยู่บ้านช่วงโควิดกลับมาทำภาคเกษตร และกลับมาต่อเติมบ้านช่วงหยุดยาวอยู่บ้าน ซึ่งกลับถือเป็นโอกาสของภาคธุรกิจภายในจังหวัด ผลกระทบจากโควิดจึงถือเป็นวิกฤตในโอกาส คือเป็นโอกาสที่ภาคธุรกิจได้กลับมาคิดที่จะพัฒนาจังหวัด โดยมองเรื่อง “อำนาจเจริญ First”

นโยบายการเยียวยาผลกระทบจากโควิด 19 พบว่า การกระตุ้นเศรษฐกิจในอำนาจเจริญช่วงโควิด ด้วยเงินเยียวยาเดือนละ 5,000 ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานกลางภายในจังหวัดได้ดี แต่ภาพจังหวัดที่เป็นจังหวัดใหญ่ เช่น จังหวัดที่เน้นภาคอุตสาหกรรมกลับได้รับผลกระทบหนัก

ประเด็นถามตอบ

รศ.ดร.กนกวรรณ มโนรมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาคการท่องเที่ยวเป็นอย่างไรบ้าง

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ

สำหรับห้วยสีโท เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของจังหวัดอำนาจเจริญ ที่ไม่ได้มีความโดดเด่นมากมาย แต่จะมีถ้ำแสงเพชร ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ของจังหวัด รวมทั้งวนอุทยานภูผาสิ่งหี - ภูผาผึ้ง ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภาคการท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญอยู่ลำดับที่ 77 ของประเทศ อ้างอิงจากจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว สิ่งที่ปรากฏขึ้นทำให้เห็นชัดเจนว่าเป็นจังหวัดขนาดเล็ก และเป็นลำดับสุดท้ายของประเทศในด้านการท่องเที่ยว

รศ.ดร.กนกวรรณ มโนรมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

จากที่แจ้งว่าเป็นลำดับสุดท้ายในทุก ๆ ด้านของประเทศ นอกเหนือจากเหตุผลของด้านจำนวนประชากรที่ค่อนข้างน้อย มีปัจจัยอื่นอีกหรือไม่ ที่ทำให้จังหวัดอำนาจเจริญยังเป็นจังหวัดรั้งท้ายอยู่

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ ตอบข้อซักถาม

ปัจจัยสำคัญคือเรื่องของงบประมาณพัฒนาจังหวัด โดยสังเกตได้ว่า จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดขนาดเล็ก แต่บางจังหวัดขนาดเล็กแต่ก็ได้งบประมาณมาก ในการนำเสนอของงบประมาณโครงการต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดร้อยเอ็ด มีหอชมเมือง หรือ หอโหวด 101 ที่กำลังสร้างเสร็จ โดยอำนาจเจริญก็มีหอชมเมืองเช่นกัน แต่งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรอยู่ที่ประมาณ 10 ล้านบาท ต่างจากจังหวัดอื่นที่ได้งบประมาณอยู่ที่ 3 – 400 ล้านบาท และก็มีคนรุ่นใหม่ถามว่า ทำไมถึงไม่ของงบประมาณไป ซึ่งทางจังหวัดได้ของงบประมาณไปแล้ว โดยจะสร้างเป็นหอรวงข้าว เป็นพิพิธภัณฑ์เมล็ดข้าว ตั้งที่ข้างศาลากลาง แต่ก็ไม่ได้รับงบประมาณ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจังหวัดอำนาจเจริญ ทั้งส่วนราชการและนักการเมือง รวมถึงประชาชนในจังหวัด ยังไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะขอการสนับสนุนจากส่วนกลางได้

จังหวัดอำนาจเจริญ มีความโดดเด่นด้านข้าวหอมมะลิ ซึ่งสามารถขายได้แพงกว่าข้าวทุกจังหวัดในเขตภาคอีสาน กิโลกรัมละ 1 บาท แต่ก็ไม่มีใครพูดถึงข้าวหอมมะลิของจังหวัดอำนาจเจริญ และถ้ามองว่าข้าวหอมมะลิของจังหวัดอำนาจเจริญไม่ดี ทำไมถึงขายได้ในราคาที่แพงกว่า สิ่งที่หุดหู่คือ ข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญโดนลากไปผสมกับข้าวที่อื่น เช่นข้าวสุรินทร์ เพื่อให้คุณภาพของข้าวดีขึ้น ในเรื่องของด้านการประชาสัมพันธ์ของจังหวัดอื่น มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีกว่าจังหวัดอำนาจเจริญเป็นอย่างมาก และจังหวัดยังเคยส่งออกข้าวไปประเทศจีน แต่ตัวแทนการขายข้าวก็ไม่มีมาก จึงไม่ให้ออกข้าวของจังหวัดอำนาจเจริญ เนื่องจากไม่สามารถขายข้าวของที่อื่นได้ หากทุกท่านได้ลองรับประทานข้าวหอมมะลิของจังหวัดอำนาจเจริญ จะเห็นความแตกต่างกับสายพันธุ์อื่น

รศ.ดร.กนกวรรณ มโนรมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ศักยภาพของจังหวัดอำนาจเจริญจะเน้นไปทางเรื่องข้าวไหมหรือไม่

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ

มีในเรื่องของพืชไร่ (มัน อ้อย ยางพารา ปาล์ม) ในส่วนของอ้อย เพิ่งจะมีเมื่อ 2 – 3 ปีที่ผ่านมา พอมีโรงงานมาตั้ง อ้อยก็ไม่ได้มีการประกันราคา จากที่ชาวไร่เปลี่ยนจากไร่มันสำปะหลัง ไร่ยางพารา มาปลูกอ้อย ทำให้เกษตรกรขาดทุน ซึ่งปีหน้าคาดว่าโรงงานอ้อยคงจะไม่มีแล้ว เพราะพื้นที่การปลูกอ้อยลดลงทางจังหวัดคาดหวังว่าอ้อยจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ก็ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จังหวัดเลยค่อนข้างให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรม ในส่วนของภาคประชาสังคม ภาคประชาชน มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เพราะจังหวัดอำนาจเจริญตอนนี้ มีโรงงานมันสำปะหลังอยู่ 2 โรงงาน โรงงานอ้อยอีก 1 โรงงาน และโรงงานน้ำมันปาล์ม 1 โรงงาน เป็นโรงงานขนาดเล็ก การส่งเสริมการปลูกปาล์มก็น้อย เนื่องจากการปลูกปาล์มไม่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ เพราะปาล์มเป็นพืชที่ใช้น้ำมาก และน้ำก็มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของปาล์ม

รศ.ดร.กนกวรรณ มโนรมย์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

การค้าขายแดนในอำเภอชานุมานเป็นอย่างไรบ้าง มีกลุ่มคนในจังหวัดได้รับประโยชน์จากการค้าขายแดนหรือไม่

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญเป็น 1 ใน 7 จังหวัดชายแดนในเขตภาคอีสาน เป็นด่านผ่อนปรนยังไม่ใช่ด่าน
อากร ตอนนี้เปิดทำการ 5 วัน เนื่องจากด่านตรงข้ามเป็นระดับอำเภอ ขนาดใกล้เคียงกับอำเภอขามุนาม
เพราะฉะนั้นการค้าขายก็อยู่ในระดับความเป็นอยู่เดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม
หรือจังหวัดหนองคาย ดังนั้น การส่งเสริมภาคธุรกิจจึงทำได้น้อย แต่ถ้าจะส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว การเดิน
ทางเข้าออกยังมีความลำบากอยู่ เพราะยังไม่มีด่านที่เป็น ตม.

ข้อเสนอแนะของหน่วยงานราชการในจังหวัดอำนาจเจริญ

นายธนสิทธิ์ ไชยสิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดอำนาจเจริญ

อันดับแรก นำรายชื่อของเกษตรกรทั้งหมดมาตรวจสอบ และนำมาเปรียบเทียบกับฐานข้อมูล จปฐ. ว่าตก
เกณฑ์หรือไม่ จากนั้นตรวจสอบด้านการลงบัตรสวัสดิการของรัฐ และตรวจสอบกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์ ว่ามีรายชื่อคนยากจนที่ได้รับเงินจากสวัสดิการตรงนี้หรือไม่ และดูข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร
ว่าลงทะเบียนเกษตรกรหรือไม่ ลงพื้นที่ในอำเภอพนา เนื่องจากมีจำนวน 26 ราย ซึ่งง่ายต่อการเก็บข้อมูล

นายธนบูลย์ กาทอง หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน

ถ้าจะเป็นภาพรวมของทั้งประเทศให้สำเร็จ ต้องให้การแก้ไขปัญหาค่าความยากจนให้เป็นวาระแห่งชาติ และทุก
หน่วยงานก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

นายวินัย มีชัย ประธานหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ

ฝากตรวจสอบข้อมูล TPMAP ที่อำเภอหัวตะพาน ซึ่งมีวิทยาลัยการอาชีพที่นั่น อาจจะพิจารณาข้อมูลเป็น
พิเศษ เพราะเหตุใดจึงมีคนจนด้านการศึกษาเป็นจำนวนมาก

ปิดการประชุมเวลา 16.30 น.

(นางสาวปาริยา เทียงกระโทก)

ผู้ช่วยนักวิจัย

ผู้จัดรายงานการประชุม

10 มิถุนายน 2563

(รศ.ดร.กนกวรรณ มะโนรัมย์)

หัวหน้าโครงการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

11 มิถุนายน 2563